

Odsherreds Sportsfiskerforening
Att.: Jan Aggerholm
Gl. Nykøbingvej 36
4560 Vig

- Sendt via e-mail til jagg@novonordisk.com

7. august 2024

Dispensation til udlægning af sten og gydebanker i beskyttet vandløb

Odsherred Kommune har 15. april 2024 modtaget en ansøgning fra Odsherred Sportsfiskerforenings vandløbsplejegruppe om tilladelse til at udlægge gydegrus samt skjulesten på en strækning af Højby Sørende. Ansøgningen er vedlagt denne afgørelse som bilag 4.

Projektet skal forbedre de fysiske forhold i Højby Sørende ved udlægning af gydegrus og sten til brinksikring og skjul.

Da Højby Sørende er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1 jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse, kræver projektet en dispensation fra kommunen.

Den berørte vandløbsstrækning ligger i skel mellem marken på matrikel 5g Nyrup By, Højby (Oddenvej 14) og sommerhusgrundene matr.nr. 5ab, 5aq og 5ac Nyrup By, Højby (Kokkevang 38, Kokkevang 24 og Kokkevang 22, 4500 Nykøbing Sj) samt vejmatriklen 5aæ Nyrup By, Højby (Kokkevang).

Projektets beliggenhed fremgår af bilag 1.

Afgørelse

Odsherred Kommune giver hermed dispensation til at anlægge 4 gydebanker af ca. 10 meters længde samt til udlægning af skjulesten og sten til bredsikring i Højby Sørende i henhold til § 65, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven. Vilkår for dispensationen ses i næste afsnit.

Der er en klagefrist på 4 uger fra modtagelsen af dette brev, og dispensationen træder først i kraft, når klagefristen er udløbet. Se bilag 3, hvis du ønsker at klage over denne afgørelse.

Erhverv, Teknik og Kultur

Sag: 01.05.08-P25-24-9

KS: Jafra

Naturteam

59 66 60 39

menni@odsherred.dk

natur@odsherred.dk

Odsherred Kommune

Nyvej 22

4573 Højby

59 66 66 66

kommune@odsherred.dk
odsherred.dk

Hvis der bliver klaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet over afgørelsen, skal nævnet tage stilling i sagen, før dispensationen kan udnyttes, jf. § 87 i naturbeskyttelsesloven.

Dispensationen falder bort, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra datoen på dette brev, jf. § 66, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven.

Vilkår for dispensationen

Dispensationen er meddelt på følgende vilkår:

- Der må anlægges 4 gydebanks á ca. 10 meters længde jævnfør projektbeskrivelsen.
- Gydesubstratet skal bestå af 15% singels (Ø 32-80 mm) og 85% nøddesten (Ø16-32mm).
- Der må udlægges 2-4 sten (Ø 20-70 cm) pr. løbende meter bred i områderne imellem gydebanks og umiddelbart opstrøms jævnfør projektbeskrivelsen.
- De største sten, Ø 500-700 mm, skal udlægges langs kanten således, at brinken og skråningsanlægget sikres mod nedskridning.
- Af hensyn til fisk (ørreder) og padder må arbejdet kun foretages i perioden 1. april til 15. oktober.
- Arbejdet skal være udført inden 3 år fra dags dato.
- Kommunen skal underrettes på mail natur@odsherred.dk eller tlf. 59 66 60 39 senest en måned efter at arbejdet er afsluttet.

Forhold til andre myndigheder

Projektet kræver ud over den foreliggende dispensation en tilladelse efter vandløbsloven, denne meddeles særskilt.

Vurdering

Kommunen har i sin behandling af sagen lagt vægt på at,

- projektet vil forbedre de fysiske forhold i vandløbet og derigennem levevilkårene for vandrefisk (havørred) og vandinsekter
- der ikke vil være negative naturmæssige konsekvenser af de beskrevne tiltag
- det kan udelukkes, at projektet vil kunne skade internationale naturbeskyttelsesområder eller levesteder for dyr omfattet af habitatdirektivets bilag IV eller andre fredede arter

Kommunen meddeler på denne baggrund dispensation til ansøgte. Du kan finde en uddybende redegørelse for afgørelsen i bilag 2.

Annoncering

Afgørelsen er annonceret på Odsherred Kommunes hjemmeside:

<http://www.odsherred.dk/kommuneinformationer/afgoerelser>

Venlig hilsen

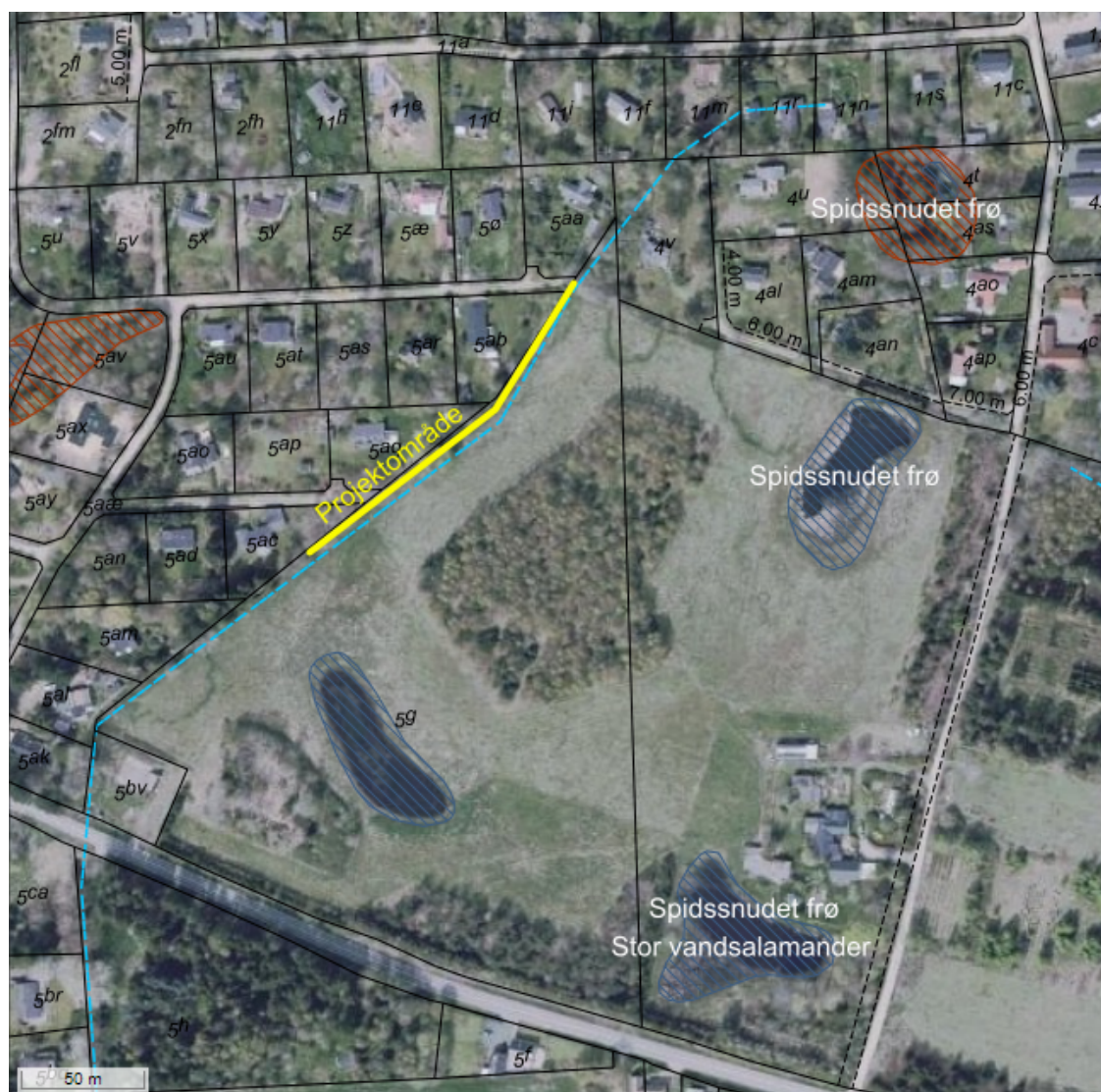
Mette Nyerup Nielsen

Natursagsbehandler

Kopiliste:

1. Ejer af matr.nr. 5g Nyrup By, Højby (Oddenvej 14, 4500 Nykøbing Sj).
2. Ejer af matr.nr. 5ab Nyrup By, Højby (Kokkevang 38, 4500 Nykøbing Sj).
3. Ejer af matr.nr. 5aq Nyrup By, Højby (Kokkevang 24, 4500 Nykøbing Sj).
4. Ejer af matr.nr. 5ac Nyrup By, Højby (Kokkevang 22, 4500 Nykøbing Sj).
5. Ejer af matr.nr. 5aæ Nyrup By, Højby (vejmatrikel Kokkevang)
6. Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
7. Naturstyrelsen Midtsjælland, msj@nst.dk
8. Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
9. Museum Vestsjælland, plan@vestmuseum.dk
10. Friluftsrådet, fr@friluftstraadet.dk; odsherred@friluftstraadet.dk; lokalraad@friluftstraadet.dk
11. Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk; dnodsherred-sager@dn.dk; hg@eco-forum.dk
12. Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk; odsherred@dof.dk
13. Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk; lbt@sportsfiskerforbundet.dk; nordkysten@sportsfiskerforbundet.dk
14. Danmarks Jægerforbund, post@jaegerne.dk
15. Danmarks Kulturarvs Forening, post@kulturarvsforening.dk
16. Dansk Botanisk Forening, Naturbeskyttelsesudvalget, nbu@botaniskforening.dk

Bilag 1 – kort over projektområdet

Figur 1. Luftfoto fra 2023 med gul markering af projektområdet. De beskyttede naturtyper i området er skraveret og kommunens registreringer af bilag IV arter er angivet med tekst.

Matrikelkort, Sorte skel (DAF)	
	Matrikelstel
	Optaget vej
Beskyttede naturtyper (DAI)	
	Eng
	Hede
	Mose
	Overdrev
	Strandeng
	Sø
Beskyttede vandløb (DAI)	
	Beskyttede vandløb

Bilag 2 – redegørelse

Odsherred Sportsfiskerforenings vandløbsplejegruppe har ansøgt om tilladelse til udlægning af gydesubstrat, samt sten til brinksikring og skjul i området nedstrøms Oddenvej i Højby Sørende, der løber til Nyrup Bugt i Kattegat.

De ønsker at forbedre de fysiske forhold ved udlægning af gydesubstrat, samt sten til brinksikring og skjul på en strækning, hvor faldforholdene er gode, og hvor der på baggrund af disse, ikke er nogle vandaflædningsproblemer.

Projektstrækningen er på i alt ca. 160 meter. Formålet med projektet er at skabe yderligere miljøforbedringer for fisk og fauna i vandløbet uden at vandaflædningsevnen berøres væsentligt. Dette sidste kan lade sig gøre, da den valgte strækning af Højby Sørende har et fald på gennemsnitligt 1,5 ‰ på hele strækningen.

Da vandløbet på strækningen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, kræver indgreb, som ændrer tilstanden i vandløbet, en dispensation fra kommunen. En sådan dispensation kan kun gives i særlige tilfælde. Et særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation, er, når indgrebet vurderes at forbedre naturtilstanden i vandløbet.

Odsherred Kommune vurderer, at udlægning af sten og gydegrus vil forbedre livsvilkårene for havørreder og for vandinsekter og andre smådyr, og at der på den baggrund er grundlag for at meddele dispensation.

Bilag IV-arter og Natura 2000-område

Inden kommunen giver en dispensation, skal det vurderes om projektet kan skade internationale naturbeskyttelsesområder eller levesteder for arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Projektområdet indgår ikke i et internationalt beskyttelsesområde (Natura 2000). Det nærmeste Natura 2000-område (Natura 2000 område nr. 262 – Annebjerg Skov og Ulkerup Skov) ligger ca. 4 km sydøst for projektområdet. På grund af den store afstand er det kommunens vurdering, at projektet alene har lokal betydning, og at det ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil kunne påvirke dette eller andre Natura 2000-områder væsentligt.

På tilstødende arealer langs Højby Sørende findes ynglelokaliteter for bilag IV-arten spidssnudet frø. Arten overvintrer ofte i vandløb, da vandet hen over vinteren holder en konstant temperatur og et forholdsvis højt iltindhold. Det er derfor sandsynligt, at projektområdet fungerer som rasteområde i vinterperioden.

Odsherred Kommune vurderer, at projektet ikke vil forringe vandløbet som overvintringsområde for spidssnudet frø, og at det med de stillede vilkår ikke vil give anledning til drab af individer.

En anden bilag IV art, stor vandsalamander, findes også i området, men denne benytter ikke vandløb som rasteområde, og ligesom spidssnudet frø yngler den i vandhuller ikke i strømmende vand. Odsherred Kommune vurderer derfor, at det kan udelukkes, at projektet kan påvirke levesteder for stor vandsalamander negativt.

I de nærliggende små skovområder omkring vandløbet kan der muligvis være yngle- eller rasteområder for flagermus i form af hule træer. Da der i forbindelse med projektet ikke bliver fældet træer, vil det ikke kunne påvirke eventuelle levesteder for flagermus i området.

Odsherred Kommune vurderer ikke, at projektområdet eller dets umiddelbare omgivelser er egnet som levested for andre arter omfattet af bilag IV. Påvirkning af bilag IV arter eller disse levesteder kan derfor udelukkes.

Bilag 3 – Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med MIT-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Odsherred Kommune, der har truffet afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger fra den dato, som afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Odsherred Kommune i Klageportalen. Privatpersoner skal ved klage betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Klagegebyr opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Hvis du ikke kan bruge Klageportalen på grund af eksempelvis handicap, sprogvanskeligheder, problemer med digitale medier, psykiske lidelser eller fordi du er socialt udsat, så kan du sende en anmodning om fritagelse for brug af Klageportalen til Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg eller som mail til nh@naevneneshus.dk. I din anmodning til nævnet skal du oplyse hvis du allerede er fritaget fra at bruge Digital Post af kommunen. Når du ansøger om at blive fritaget for brug af klageportalen, er det vigtigt, at du giver Odsherred kommune besked om det.

Klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis du ønsker at indbringe denne afgørelse for en domstol, skal retssagen være anlagt inden 6 måneder efter, at du har modtaget afgørelsen jf. § 88, stk. 1 i naturbeskyttelsesloven.

Bilag 4 – Projektforslag (ansøgning)

Ansøgning om udlægning af gydesubstrat og sten i Højby Sørende.

Undertegnede skal hermed på vegne af *Odsherred Sportsfiskerforening*, ansøge om tilladelse til udlægning af gydesubstrat, samt sten til skjul i Højby Sørende, der løber til Nyrup Bugt i Kattegat.

Vi ønsker at forbedre de fysiske forhold ved udlægning af gydesubstrat, samt sten til Skjul/brinksikring på en nøje udvalgt strækning, hvor faldforholdene er gode, og hvor der på baggrund af disse, ikke er nogle vandaflædningsproblemer.

Projektstrækningen vedrører Højby Sørende er som markeret følgende strækning:

Projektets formål:

Formålet med dette projekt er at skabe yderligere miljøforbedringer for fisk og fauna i vandløbet, uden at vandaflædningsvevnen berøres væsentligt, da den nøje udvalgte strækning af Højby Sørende har et fald på gennemsnitlig 1,5 promille på hele strækningen.

Vandløbet skal ifølge vandrammedirektivet fungere som gyde- og opvækstvandløb for ørreder med god økologisk tilstand.

Odsherred Kommune har i 2012 og 2016 gennemført fiskeundersøgelser i Højby Sørende uden at finde ørreder. Til gengæld blev der i en lignende undersøgelse i 2020 fundet enkelte ørreder, hvilket er i overensstemmelse med vores forventning, idet Højby Sørende er et af de få vandløb, som har udløb på Kattegatkysten i Odsherred og dermed er det sandsynligt at ørreden vil vælge Højby Sørende under gunstige vandstandsforhold.

Dette skete netop i år, på den restaurerede strækning som udførtes tilbage 2021, hvor der er til stor glæde, er optalt 6 flotte gydegravninger.

Projektet vil forbedre gyde- og opvækstforhold yderligere for fisk, specielt for ørreder. Hele vandløbsfaunaen vil have gavn af, at vandløbet bliver mere varieret.

Udlægning af groft substrat, vil desuden give forbedrede forhold for flere arter af bunddyr og således bidrage til målopfyldelse for smådyr.

Samtidig vil vi sikre brinkerne mod nedskridning med udlægning af kant- og skjulesten, idet disse har en særdeles positiv effekt på overlevelsen af ørreder.

Forbedring af tilstanden fra moderat (2017) til god vil være yderligere realistisk med de foreslåede tiltag.

Projektets Lokalitet:

Højby Sørende var tidligere et B0-målsat vandløb, men skal nu ifølge Vandrammedirektivet leve op til god økologisk tilstand.

På den pågældende strækninger af Højby Sørende, løber vandløbet i parceller til sommerhuse på den ene side, langs en græsmark til den anden side.

Bundbredden er 1-1½ meter og består primært af sand og enkelte sten

Beskrivelse af projektforslaget

Projektforslaget indebærer følgende ændringer i Højby Sørende.

På projektstrækningen etableres der 4 gydebanke på 10 meters længde. Der kantsikres langs gydebanken med sten, for at forhindre at brinken skrider ned på gydebanken.

Desuden udlægges 2-3 sten pr. løbende meter vandløb nedstrøms/opstrøms for gydebanken, til sikring af brink og til skjul i en tilfældig mosaik, for at indsnævre vandløbet, og dermed forøge hastigheden af vandet.

Bundkoeten vil selvfølgelig blive overholdt både på gydebanken og ifm. skjulesten.

Der udlægges en samlet mængde gydesubstrat på 12 m³, samt i alt 18 m³ brink- og skjulesten med Ø 200-700 mm på strækningen, dels til brinksikring og dels skjulesten på hele projektstrækningen.

De største sten lægges i kanten, mens de mindre sten lægges i strømrunden.

Gydesubstrat og skjulesten/brinksikring udlægges på eksisterende bund.

Udlægning af skjulesten og sten til brinksikring vil bidrage til at overbrede vandløbsstrækninger indsnævres således at vandhastigheden nær bunden øges.

Dette vil bidrage til at holde vandløbet fri for sand og fine sedimenter.

Efter udlægning af groft materiale vil vandløbets selvrensende evne være væsentligt forbedret.

Det vurderes at tiltaget på sigt vil føre til en forbedring af afvandingsforholdene, da behovet for oprensninger reduceres.

Skjulestenene vil skabe varierede strømningsmønstre og bidrage til at holde gruset fri for sand.

Erfaringsmæssigt medfører udlægning af skjulesten ikke vandspejlshævninger, da stenene fylder en relativt lille del af det vandførende tværsnit, og der i øvrigt hurtigt vil erodere dybere strømrunden rundt om stenene, så det vandførende tværsnit bevares. Trods dette vil der være en risiko for at stenene kan samle grene mv., der driver med strømmen, og dermed potentielt give anledning til lokale vandspejlshævninger, der dog ofte vil være af kortere varighed og mest udprægede ved lave vandføringer.

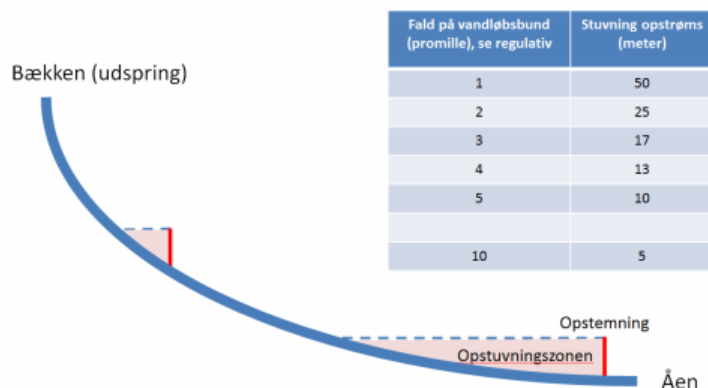
Gydebanker.

Der udlægges gydesubstrat i et tæppe på ca. 20-25 cm. Gydesubstratet består af 15% singels (Ø 32-80 mm) og 85% nøddesten (Ø 16-32 mm).

Der udlægges gydesubstrat på en strækning, der i forvejen har en bund bestående af fast materiale, da faldforholdene er gode.

Gydebankerne vil blive udlagt ifølge vejledningen fra DTU Aqua: "Sådan laver man en gydebanke", se: <https://vimeo.com/110116920>.

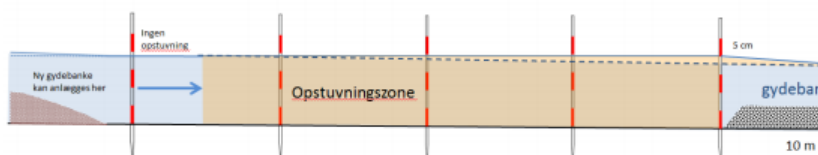
Udlægningen vil blive kontrolleret vha. "stokkemethoden" på gydebanker således, at det er fuldt gennemsigtigt, at hver gydebanke højst vil stue vandstanden 5 cm ved gydebankens begyndelse (opstrøms) og at opstuvningszonen maksimalt vil være 20 meter ved et fald på eksempelvis 1,5 promille.

Figur 7
Beregning af opstuvningszonens længde i vandløb med forskelligt fald på vandløbs bund. Effekten af opstuvning er længst i vandløb med ringe fald. Tabellen viser opstuvningszonens længde ved en opstuvning på 5 cm. Opstuvningszonen vil være dobbelt så lang, hvis man laver en opstuvning på 10 cm.

Figur 8
En landmålerstok med afsatte mærker for den ønskede vandstand er et simpelt og godt redskab til at sikre sig, at vandstanden holdes på det ønskede niveau.

Her er der sat en plastikstrip ved vandstanden inden restaureringen og en anden strip 5 cm over, som markerer den aftalte opstuvning ved en gydebanke.

Figur 9
Principskitse for, hvordan man vha. landmålerstokke med markeringer af vandstandsforholdene kan sikre sig, at man ikke påvirker opstrøms beliggende områder, når man udlægger en eller flere gydebanker.

Brinksikring og skjulesten

Mellem gydebankerne udlægges der spredte større sten (200-700 mm) på strækningen. Disse sten skal fungere som brinksikring og skjulesten for fisk og smådyr.

Der udlægges 2-4 sten pr. løbende meter bred.

De største sten, Ø 500-700 mm, udlægges langs kanten således, at brinken og skråningsanlægget sikres mod nedskridning.

Desuden udlægges sten, Ø 200-500 mm i strømrønden, hvilket vil forøge den fysiske variation og sikre skjul for ørreder, samt levesteder for invertebrater.

Skjulesten udlægges mellem de anlagte gydebanker.

Udlægning af skjulesten påvirker ikke nævneværdigt vandløbets vandaflledningsevne jf. anbefalinger fra DTU Aqua.

Økonomi

Projektet kan kun realiseres, hvis der sker en finansiering via en omkonvertering af tilskud til udsætning af smolt i Isefjorden, til dette restaurerings projekt.

Alternativt kan/vil OSF ansøge Gruspuljen, om afholdes af alle udgifter i forbindelse med indkøb af materialer til projektet.

Indkøb af ca. 11 m³ gydesubstrat inkl. levering til en samlet værdi af ca. 5.000.- kr (ekskl. moms), samt indkøb af 18 m³ sten til sikring af brink og skjul inkl. levering til en samlet værdi af ca. 9.000.- kr (ekskl. moms). Samtidigt ønskes der afsat 25 % af udgifterne til maskintid.

Samlede udgifter i alt på 18000,- kr.

Udlægningen vil ske ved hjælp af engagement fra "de frivillige" fra *Odsherreds Sportsfiskerforening* og *Den Sjællandske Grusbande*.

Udgifter til lettere oprensning inden projektet afholdes af Odsherred Kommune.

Forhåndstilladelse fra Lodsejer.

Vi har haft en fin dialog med den primære lodsejere Frans Falk på projektstrækningen, som har givet tilladelse til at færdes på hans grund i forbindelse med projektet.

Han er desuden positivt overfor projektet som helhed.

Forlods har vi desuden haft en snak med Odsherred Kommune, og her ser man også positivt på projektet, ikke mindst på baggrund af det lokale frivillige initiativ, både blandt foreningsfolk og den Sjællandske Grusbanden.

Undertegnede og samarbejdspartnere vil under udførelsen af projektet, gøre sig store anstrengelser for at undgå at beskadige brinkerne og skråningsanlægget mest muligt, hvorfor vi vil søge at bruge måtter til udlægning, hvis ikke entreprenøren kan lægge grus og sten direkte i vandløbet.

Der er ingen synlige drænudløb på projektstrækningen.

Tidshorisont

På vegne af *Odsherred Sportsfiskerforening*, vil vi gerne have udført projektet i efteråret 2024. I denne periode er der normalt tørt og forholdene for at færdes med maskiner/trillebører er normalt gode. Samtidigt er det også vigtig at projektet udføres inden der er optræk af gydende havørreder.

Med venlig hilsen

Odsherred Sportsfiskerforening.

Vandløbsplejeudvalg,

Jan Aggerholm.

Gl. Nykøbingvej 36
4560 Vig
Tlf. 30795462
Email: jagg@novonordisk.com